

16è

premi
de literatura infantil
atrapallibres

2020 2021

El peix número 14

Autora:
Jennifer L. Holm

Editorial:
Viena Editorial

**Obra finalista
de la categoria
de 11 / 12 anys**

Guies per a la dinamització de les lectures que opten al premi

Autor/a de la guia: Marta Martí

El peix número 14

Autora: Jennifer L. Holm

Il·lustrador: Gustavo Roldán

Traducció: Marc Donat

Lloc d'edició: Barcelona

Editorial: Viena Editorial

Col·lecció: El Jardí Secret, núm. 25

Pàgines: 192

Any: 2019

ISBN: 978-84-17998-08-0

Premis

Finalista del Premi E. B. White Read Aloud 2015

Resum

A l'Ellie Cruz, una noia de dotze anys, li ha canviat la vida de cop i volta. A casa ha vingut a viure el seu avi, un famós científic. Fins aquí tot seria normal, si no fos perquè l'avi ha descobert la fórmula de l'eterna joventut i, per descomptat, l'ha provat ell mateix amb un resultat excel·lent. A partir d'aquest moment tot es capgira en la vida de l'Ellie, i haurà d'ajudar el seu avi a recuperar la fórmula antiedat.

Una història molt divertida que ens acosta al món de la ciència. L'avi la introduirà en els secrets de la ciència —tot parlant de Newton, Galileu, Salk i la pòlio, Oppenheimer i la bomba atòmica...— i la convertirà en la seva ajudant, en un pla estrambòtic per recuperar un raríssim exemplar d'una medusa australiana que fins i tot els podria fer guanyar el Premi Nobel.

Breu informació sobre l'autora

Jennifer Holm

Va néixer a Califòrnia, en una família dedicada a la sanitat: el seu pare era pediatre, i la seva mare, infermera pediàtrica. Per això mai no li va semblar gaire estrany trobar tubs d'assaig i plaques de cultiu a la nevera de casa. Avui, és autora d'una extensa obra per a infants i adolescents, i ha estat guardonada diverses vegades. Cal destacar la sèrie de novel·la gràfica per a infants *Babymouse*, il·lustrada pel seu germà Matthew, que va ser guanyadora l'any 2013 del Premi Eisner a la millor publicació per a primers lectors (fins a 7 anys), i la novel·la Penny caiguda del cel.

Precisament, *El peix número 14* ha guanyat el California Book Award i ha estat finalista del prestigiós E. B. White Read Aloud (2015).

Alguns elements interessants de l'obra

Seria interessant que el dia del club aquests elements que us esmentarem ara anessin sortint del grup, no del mediador/dinamitzador. Si veiem que el grup no els menciona, els intentarem fer aparèixer amb preguntes, jocs... Amb els recursos que donem més endavant haurien d'anar sortint

Estem davant d'una novel·la d'amor (entre avi i neta) i humor, una novel·la d'aventures sobre el pas del temps. Una novel·la que ens acostava al món de la ciència de manera accessible i amena. A més, proposa als lectors observar amb atenció, desconfiar de les aparences i, per sobre de tot, si el que és possible és sempre el més desitjable.

És una història en què apareix la ciència com a element interessant de la literatura, un tema que és poc tractat en els llibres.

El llibre comença amb l'aparició de la mare amb un noi de tretze anys que no para de discutir amb ella i rondina per tot, sembla enfadat amb el món. Al cap de no res descobrim que és l'avi de l'Ellie, el famós científic Melvin Sagarisky, amb un club de fans a Finlàndia, i que ha inventat una substància que permet rejuenir. L'ha experimentat en ratolins i també en ell mateix, com a primera prova en un humà, i li ha donat bon resultat! Ara és un jove que pensa com un home de setanta anys.

—I qui esperaves que fos? —em pregunta—. L'home del sac?

Sembla un noi de tretze anys, però quan miro amb més deteniment, li veig coses del meu avi. Els ulls blau marí, el gest una mica impertinent de la boca, la manera com les celles se li ajunten al mig del front.

—És alguna mena de truc de màgia? —pregunto.

El noi serra els llavis i es mira ma mare.

—Estàs educant la meva neta perquè cregui en la màgia? Això és el que passa quan tot el que l'envolta és teatre. —Pronuncia «teatre» com si fos una paraulota.

—El que tu diguis, pare —diu la mare, que ara sembla una adolescent que passa de tot.

—És pura i simple ciència —em diu (p. 23).

L'Ellie, la protagonista, és una noia de dotze anys espavilada, treballadora i que li encanten els trencaclosques. La seva mare és mestra de teatre i el seu pare és actor. La feina dels pares fa que moltes vegades estigui sola amb la cangur.

La narració és en primera persona, així la protagonista (que és qui narra) participa directament en els fets, és dins de la història.

A més, la narració té bon ritme, és fresca i els capítols són curts, cosa que farà molt àgil la lectura.

La trama no és més que l'aventura que viurà l'Ellie amb l'avi per ajudar-lo a aconseguir que pugui tornar al seu laboratori. Ara bé, a *El peix número 14* trobarem una història que combina humor amb qüestions més serioses sobre la vida i l'ètica de la ciència en alguns experiments. Una de les qüestions més interessants que apareixen en la lectura i que ens farà pensar a molts dels lectors és si envellir és bo, o, dit d'una altra manera, si estaria bé que sempre fóssim joves. La lectura provoca una reflexió sobre el cicle de la vida i l'ètica, o no, de les investigacions i els experiments científics enfocats a allargar la vida, a rejuenir, a no emmalaltir, a manipular la genètica humana... Fins a quin punt ha d'arribar la investigació humana? En definitiva, una bonica història sobre el pas del temps, la importància de la vida, de les persones que ens estimem...

Un altre aspecte de l'obra a tenir en compte és la relació que estableixen avi i neta. Ell li mostra la importància de la ciència en la nostra vida, en el dia a dia, i això porta el lector a tenir ganes de saber més dades curioses de la ciència i sobre els científics que han fet descobriments que han canviat el món. També li ensenya que no tot s'aconsegueix a la primera o a la segona, tant de bo! Tot costa un esforç, però si un vol pot. Alhora, ella li ensenya a l'avi que la ciència no està renyida amb la imaginació, el teatre, la literatura...

Ens amaguem en un bar de tacos fins que ja no hi ha moros a la costa. Llavors agafem l'autobús fins a casa.

—Estic orgullós de tu —em diu l'avi.

—Però si no ho he aconseguit —li responc

L'avi remena el cap.

—Els científics no paren de fracassar. Ho has intentat. Això és el que compta. Hauràs d'insistir. Com Marie Curie.

—Sona com un elogi.

—Què va fer, ella?

—Marie Curie va guanyar el Nobel pels seus treballs sobre la radiació. [...] Creus que algun dia guanyaré el Nobel? —li pregunto.

—És clar que ho faràs —diu sense dubtar-ho ni un segon. I jo me'l crec. (p. 67)

El final és inesperat i deixa obertes mil i una possibilitats, perquè ens porta a pensar sobre la vida: què hi fem, aquí?, quina importància té cadascú de nosaltres en el lloc on vivim i amb qui vivim?, per què és important o no envellir...? Mil i una preguntes existencials que permeten propiciar un bon debat al club.

Notes de premsa

Faristol, Joan Bustos:

<https://www.clijcat.cat/faristol/lilibre-cercat/EI-peix-numero-14&lilibre=3793>

Barcelona Literatura, Oriol Canosa:

<https://twitter.com/i/status/1253268577614008320>

Jaume Centelles – Blog personal:

<https://jaumecentelles.cat/2020/06/22/el-peix-numero-14-creu-en-el-possible/>

Possibles propostes per a una presentació suggeridora de l'obra i la seva mediació

Abans de presentar el llibre

Mirem la coberta del llibre. Podem aventurar-nos a esbrinar de què anirà?

Què ens suggereix l'inici de la novel·la?

Llegiu les pàgines 11 i 12.

Podem començar llegint un petit fragment i plantejar de què els sembla que anirà aquesta història.

—La gent normal i corrent acostuma a rendir-se davant dels obstacles a què s'enfronta en el dia a dia. Els científics fracassem una vegada i una altra. De vegades durant tota la vida. Però mai no ens rendim, perquè volem resoldre el trencaclosques. (p. 48)

Després de llegir el llibre

Els dos protagonistes són entranyables. El personatge de l'avi és fantàstic i és molt bonica la relació entre ell i la neta, l'altra protagonista. L'avi transmetrà la seva passió per la ciència a l'Ellie, i ella donarà una lliçó a l'avi, que el farà reflexionar sobre la vida.

Es nota l'interès de l'autora per la ciència. Poques vegades trobem llibres infantils que narrin històries tan relacionades amb la ciència i que introdueixin noms de científics, descobriments científics... Alhora, però, també toca temes molt interessants sobre la vida: els diferents tipus de família i la relació entre ells, el pas del temps, les amistats, l'amor, l'adolescència, la influència d'alguns mestres, els prejudicis que tenim entre persones.

La trama està molt ben lligada amb el títol de l'obra. Comença parlant del peix número 1 i va avançant fins al 13, i serà al final quan descobrim per què el peix número 14 creu en el possible.

Els ulls se m'omplen de llàgrimes. No vull que se'n vagi. L'agafo i l'abraço ben fort.

—T'estimo —li dic.

L'avi em torna l'abraçada.

—Jo crec que tu, Ellie. Tu ets el meu «possible» —em xiuxiueja a cau d'orella.

Me'l miro com s'enfila a l'autobús i sé que mai més tornaré a mirar un bol de fruita o un tros de formatge o absolutament res de la mateixa manera. O sigui que és el meu avi el que em feia falta perquè m'ensenyés què és la vida.

Ell era el peix número 14 (p. 168-169).

Els capítols són molt àgils i amens. Tots estan presentats amb un to d'humor i, a voltes, d'intriga que fan que no puguis parar de llegir.

La història és un cant a l'empoderament, a l'autorealització com a persona i com a allò que ens agradaria i voldríem ser i fer, i ens indica que és possible:

—A mi m'agrada fer trencaclosques —li dic.

—Doncs, oi que algun cop has intentat fer-lo sencer i t'has rendit perquè era massa difícil?

—Faig que sí amb el cap.

—*Els científics mai de la vida es rendeixen. Continuen provant-ho perquè creuen en el possible.*

—*El possible?*

—*Que és possible trobar un remei per a la pòlio. Que és possible seqüenciar el genoma humà. Que és possible descobrir una manera de revertir la vellesa. Creuen que la ciència pot canviar el món (p. 48).*

La història que heu llegit és creïble? Creieu que algun dia es trobarà la fórmula de l'eterna joventut?

Coneixeu algun científic? Què investiga? Podríeu fer una novel·la inspirada en la seva investigació?

Coneixeu altres personatges de novel·les que ens recordin els dos protagonistes? I de pel·lícules?

Bibliografia relacionada amb el llibre

Kelly, Jacqueline. *L'evolució de la Calpurnia Tate*. Trad. Jordi Vidal i Tubau. Barcelona: La Galera, 2012.

Fernández-Vidal, Sònia. *La porta dels tres panys*. Barcelona: Estrella Polar, 2018.

Sierra i Fabra, Jordi. *L'aprenent de bruixot i els Invisibles al rescat*. Barcelona: Edebé, 2019.

Mapa de preguntes per a la conducció d'una conversa literària al voltant d'aquesta obra

- Què us ha cridat especialment l'atenció d'aquest llibre?
- Per què creieu que l'avi canvia d'actitud un cop coneix bé la seva neta?
- Heu trobat alguna cosa que NO us ha agradat? I alguna cosa que creieu que no està ben resolta?
- Hi heu trobat alguna cosa que us hagi agafat totalment per sorpresa?
- Us ha fet pensar en alguna altra història que hagueu llegit abans?
- La Il·lustració de la coberta del llibre ens parla de què anirà el llibre?
- Us agradaria descobrir la fórmula de l'eterna joventut?
- Heu llegit altres llibres en què la ciència té un paper important en la trama?
- Algun dels personatges s'assembla a algú que coneixeu?
- Si vosaltres fóssiu l'Ellie, hauríeu ajudat el seu avi a recuperar la medusa?
- Creieu que queden coses que no s'expliquen del tot?
- Vosaltres hauríeu explicat el desenllaç del misteri de la mateixa manera?
- Coneixeu l'escriptora? Us ha agradat el seu estil de narració?
- Recomanaríeu aquest llibre? A qui? (pares, avis, amics...)
- Defineix aquest llibre amb una paraula.
- A les últimes pàgines, hi ha un recull de fitxes de científics anomenats al llibre. Us ha agradat trobar aquestes fitxes?

Atès el caràcter docent d'aquesta publicació, per a la citació de fragments de textos d'altri i la reproducció de fotografies procedents d'obres publicades (de les quals se cita adequadament la font i el nom de l'autor) ens acollim al dret de citació reconegut a l'article 32.1 del Text refós de la Llei de propietat intel·lectual, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1996, de 12 d'abril, i a l'article 10.2 del Conveni de Berna per a la Protecció de les obres literàries i artístiques, de 9 de setembre de 1886; per tant, aquest treball està exempt de la necessitat d'autorització i abonament dels drets d'autor.